dr Dawid Daniluk
jest radcą prawnym, asystentem w Katedrze Prawa Finansowego i Prawa Podatkowego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-3901-8764, e-mail: dawid.daniluk@uwm.edu.pl

Sprawozdanie z ogólnopolskiej konferencji „Ewolucja nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w Polsce", 18–20 września 2024 r., Krynica Zdrój[1]

W dniach 18–20.09.2024 r. Krynica-Zdrój stała się miejscem intensywnych debat, wymiany doświadczeń i inspirujących dyskusji na temat rozwoju nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, dzięki konferencji zorganizowanej przez Stowarzyszenie Sursum Corda z siedzibą w Nowym Sączu.

Konferencję otworzyli Przewodniczący Komitetu Naukowego dr Michał Zawiślak (Katolicki Uniwersytet Lubelski) i Prezes Zarządu Stowarzyszenia Sursum Corda – Marcin Kałużny. Następnie Kierownik Biura Programów Tematycznych w Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w Warszawie, Łukasz Ofiara, przedstawił rolę organizacji poradniczych w rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Pierwszy referat w module tematycznym „Pomoc prawna jako element praworządności" wygłosiła za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość dr Agnieszka Malicka (Uniwersytet Wrocławski) i scharakteryzowałą prawo do pomocy prawnej w Konstytucji RP. W kolejnym wystąpieniu dr Michał Zawiślak (KUL) przybliżył system pomocy prawnej w Polsce, z kolei prof. dr hab. Ewa Tuora-Schwierskott (Collegium Witellona w Legnicy) przedstawiła niemiecki system nieodpłatnej pomocy prawnej i edukacji prawnej. Następnie Marek Tatarczuk z Wydziału Prawnego Biura Dyrektora Generalnego Rzecznika Praw Obywatelskich podkreślił wagę nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej jako uzupełnienia polskiego systemu ochrony praw człowieka. Pierwszy dzień konferencji zwieńczyło wystąpienie dr. hab. Bogusława Przywory (Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie) oraz dr. Aleksandra Wróbla (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie) na temat europejskich modeli pomocy prawnej z uwzględnieniem rozwiązań dotyczących udzielania pomocy prawnej na odległość[2].

Drugiego dnia konferencji miały miejsce równie interesujące prelekcje, a ponadto warsztaty tematyczne. Moduł poświęcony praktycznym zagadnieniom związanym z nieodpłatną pomocą prawną i nieodpłatnym poradnictwem obywatelskim zainaugurował dr Dawid Daniluk (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie), który poruszył wybrane problemy związane z funkcjonowaniem ustawy z 5.08.2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie

[1] W przygotowaniu sprawozdania korzystano z tekstu podsumowującego konferencję autorstwa Anety Buczek-Bogacz, zamieszczonego na stronie internetowej Stowarzyszenia Sursum Corda: https://www.sc.org.pl/podsumowanie-konferencja-krynica-2024/ (dostęp: 21.10.2024 r.).

[2] Warto dodać, że prelegenci są autorami wydanej w 2023 r. nakładem wydawnictwa Peter Lang anglojęzycznej monografii pt. *Formalised Access to Pre-jursisdictional Free Legal Aid. Analysis based on Example of Ukraine, Poland, Great Britain and Sweden*.

prawnym oraz edukacji prawnej. Następnie Kinga Kania-Królak, Prezes Zarządu Fundacji Academia Iuris im. Macieja Bednarkiewicza, przybliżyła system nieodpłatnej pomocy prawnej z perspektywy organizatora i legislatora. W kolejnym wystąpieniu radca prawny dr Karol Kulig omówił kwestię nadużycia prawa dostępu do informacji publicznej w procedurze konkursowej – tj. w otwartych konkursach ofert na prowadzenie punktów nieodpłatnej pomocy prawnej lub/i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Prelegent zwrócił szczególną uwagę na przełomowy w tej materii wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 2.08.2024 r., III OSK 2967/23. Interesujący temat finansowania nieodpłatnej pomocy prawnej podjęła Patrycja Grebla-Tarasek, radca prawny, ekspert w Dziale Monitoringu Prawnego i Ekspertyz w Biurze Związku Powiatów Polskich, porównując m.in. relację kwoty dotacji na funkcjonowanie punktów ze wzrostem minimalnego i przeciętnego wynagrodzenia za pracę na przestrzeni prawie 10 lat obowiązywania ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej, wskazując, że kwota bazowa stanowiąca podstawę wysokości dotacji jest rażąco zaniżona.

Następny punkt drugiego dnia konferencji stanowił panel dyskusyjny poświęcony aktualnej kondycji systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. W dyskusji udział wzięli Konrad Moskal – adwokat, doradca obywatelski, mediator, Ewa Tyszer-Wieczorek – Dyrektor Wydziału Biura Dialogu Społecznego Urzędu Miasta Kielce, Sławomir Trojanowski – Przewodniczący Rady Fundacji Togatus Pro Bono, Grzegorz Kubalski – zastępca Dyrektora Biura Związku Powiatów Polskich oraz Natalia Szulik – Naczelnik Wydziału Nieodpłatnej Pomocy Prawnej i Poradnictwa Obywatelskiego w Departamencie Funduszy i Nieodpłatnej Pomocy Prawnej Ministerstwa Sprawiedliwości. Paneliści podzielili się swoimi doświadczeniami i przemyśleniami związanymi z realizacją zadań z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Kulminacyjny punkt drugiego dnia wydarzenia stanowiły prowadzone równolegle praktyczne warsztaty obejmujące następujące tematy: „Organizacja pracy punktu nieodpłatnej pomocy", „Promocja i edukacja prawna w praktyce", „Optymalizacja systemu nieodpłatnej pomocy prawnej", „Otwarte konkursy ofert a wnioski o dostęp do informacji publicznej".

Ostatni dzień konferencji obejmował moduł dotyczący ewolucji systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w Polsce. Uczestnicy skoncentrowali się na rekomendacjach odnoszących się do udoskonalenia systemu. W trakcie porannej sesji zaprezentowano stanowiska samorządu adwokackiego, samorządów powiatowych oraz organizacji pozarządowych. Stanowisko pierwszej grupy przedstawił adwokat dr Mariusz Hassa, przewodniczący zespołu ds. reformy zasad świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej, przedstawiciel Prezesa Naczelnej Rady Adwokackiej w Radzie Nieodpłatnej Pomocy Prawnej, Poradnictwa Obywatelskiego i Edukacji Prawnej; stanowisko powiatów i miast na prawach powiatu zaprezentował Grzegorz Kubalski, natomiast Marcin Kałużny przedstawił argumenty organizacji pozarządowych. Następnie Natalia Szulik omówiła zmiany w systemie teleinformatycznym do obsługi nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. D

zień zakończył się prezentacją wyników prac uczestników biorących udział w czwartkowych warsztatach, dyskusją oraz rekomendacjami dotyczącymi rozwoju nieodpłatnego poradnictwa w Polsce.

Podsumowania konferencji dokonał Marcin Kałużny. Na zakończenie głos zabrała Natalia Szulik, która wyraziła nadzieję, że na konferencji w kolejnym roku usłyszy wyrazy uznania za kształt reformy nieodpłatnego poradnictwa.

W wydarzeniu wzięło udział 100 uczestników z 41 samorządów powiatowych, 7 organizacji pozarządowych oraz 7 uczelni. W trakcie konferencji poruszono wiele kluczowych kwestii związanych z funkcjonowaniem systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Refleksje nad aktualnymi wyzwaniami i potrzebami poradnictwa będą na pewno źródłem inspiracji do dalszych działań na rzecz poprawy rozwiązań legislacyjnych.